

# Obama og Bush gjorde Trump mere magtfuld

Børsen den 2 mars 2017

Med Donald Trump i det Hvide Hus, en stadig mere autokratisk Recep Tayyip Erdoğan i Ankara og Vladimir Putin i Kreml, der synes at drømme om et nyt Sovjet, mangler verden ikke potentielt farlige ledere.

Europæisk politik og forretningsliv genlyder da også af advarsler. Spørgsmålet, man må stille, er dog, hvornår regeringsledere betyder særligt meget?

Svaret er, at problemerne ikke primært skyldes ledere, der underminerer almindelig politik, men dem, der underminerer samfundets vetoinstitutioner.

Vetoinstitutioner eller "checks and balances" er centrale emner i det tværfaglige område, der kaldes forfatningsøkonomi. Her er en af hovedindsigterne, at det ikke bør være nemt at tage politiske beslutninger. Hvis det er ekstremt svært, kan der kun skabes konsensus om de allermest nødvendige og rigtige beslutninger, men jo lettere, det bliver, og jo færre, der kan blokere beslutningerne, jo mere må man overveje, om de ekstra beslutninger er gavnlige for de fleste. Jo flere vetospillere, altså instanser der kan blokere en beslutning, jo mere forudsigelig bliver politikken. Det har som oftest gavnlige økonomiske konsekvenser.

Forskning af bl.a. Mogens Kamp Justesen og Peter Kurrild-Klitgaard har de seneste år vist, at de store gevinster af effektive og politisk uafhængige retsvæsen er primært kommer, når lande også har stærke vetoinstitutioner.

Selv solid beskyttelse af den private ejendomsret er uvigtig, hvis man ikke har politisk sikkerhed for, at den også er beskyttet næste måned. Dele af den nyeste amerikanske forskning peger dog på, at det ikke kun er de skrevne regler, der betyder noget. I et studie af budgetregler i de amerikanske stater viser Peter Calcano og Edward López således, at de politiske normer og traditioner ofte er vigtigere end de formelle, nedskrevne regler.

Den væsentligste forskel på Trump og Putin er derfor ikke, at Putin er mere ligevægtig. Den er, at han ikke har faktiske modspillere, da traditionen i Kreml er, at man retter ind efter lederen. Han kan derfor som oftest gennemføre præcist, hvad han vil. Omvendt kan både systemets respekt for internationale aftaler, flertal i Senatet og Højesteret stoppe Trump. Når Trump f.eks. truer amerikanske medier, er der reelt ingen fare, mens Putin ikke behøver true for at undgå kritik i Rusland.

Reglerne i USA's forfatning burde derfor beskytte amerikanere såvel som danskere mod Trumps ofte gakkede og økonomisk analfabetiske forslag. Den egentlige fare skyldes, ironisk nok, at hans forgænger, Barack Obama, gjorde meget for at finde veje udenom Kongressen for at gennemføre sin politik. Under både Obama og Bush tiltog præsidentembedet sig mere magt, end det egentlig har i den amerikanske forfatning.

For både borgere og virksomheder er det store problem, hvis det bliver for let for præsidenten at gennemføre sin politik. Den vej er banet af demokraterne.

**Christian Bjørnskov**